

Nr 343

Av herr Heckscher m. fl., angående bostadspolitiken.

(Lika lydande med motion nr 290 i Första kammaren)

Den socialdemokratiska bostadspolitiken har under efterkrigstiden medvetet koncentrerats på att socialisera hyres- och bostadsmarknaden. Genom ett nät av lagar, förordningar och tillämpningsföreskrifter har den fria konkurrensen successivt satts ur spel. På intet annat område har regeringen skaffat sig en så fullständig kontroll. Konsumenternas möjligheter att genom sin efterfrågan påverka bebyggelsens storlek och utformning har härigenom så gott som helt försvunnit. Resultatet har också för bostadskonsumenterna blivit nära nog katastrofalt. Nära tjugo års intensiv statlig planhushållning har resulterat i:

En för varje år förvärrad bostadsbrist, som medfört att snart 1/2 miljon av våra hushåll är registrerade i bostadskö.

Orättvisa mot unga människor som till följd av bostadsbristen inte kan skaffa sig en bostad.

Ekonomiska orättvisor mot de huvudsakligen yngre familjer, som tvingas bo trångt och perifert i dyra nya bostäder, medan äldre hushåll i huvudsak gynnas av centralt läge och låga hyror.

Orättvisa också mot de ekonomiskt svagaste hushållen, som inte kan gå runt bostadskön genom att köpa ett eget hem, en egen lägenhet eller handla på svarta börsen.

Misshushållning med skattemedel när människor med undermåliga eller t. o. m. helt utan bostäder tvingas avstå från betydande skattebelopp för att minska hyran för bättre ställda hushåll.

Försummad bostadsmiljö genom otillräckliga planeringsresurser och en dogmatisk markpolitik, som resulterat i för hård exploatering och alltför få småhus, trots att en stor del av hushållen föredrar denna bostadsform.

En stel favoriseringspolitik gentemot kommunala och kooperativa bostadsföretag har eliminerat den fria och lika konkurrensens produktivetsbefrämjande och kostnadssänkande effekt.

Rättslöshet på hyresmarknaden, där svarta börshandeln med lägenheter i dag betraktas som ett naturligt inslag.

Det misslyckande som regeringens bostadspolitik lidit vill högerpartiet möta med en politik som i motsats till regeringens utgår från och underordnar sig bostadskonsumenternas önskemål. För att konsumenternas önskemål skall komma till uttryck hjälper det emellertid inte med aldrig så

finslipade intervjuundersökningar. Själva bostadspolitiken måste utformas så att konsumenternas önskemål kommer till direkt uttryck. Detta innebär att den nuvarande bundna bostads- och hyresmarknaden måste släppas fri. Endast på en sådan marknad kan var och en välja den bostad som ger bäst valuta för hyran. Den fria marknaden ger också snabbt utslag om vilken typ av bostäder som är mest eftertraktad, de miljövärden som konsumenterna skattar högst, huruvida tonvikten bör läggas på en snabb stegring av utrustningsstandarden eller i stället på väsentligt förbättrade utrymmen. Samtidigt anpassas bostadsbeståndet i den fria marknaden automatiskt efter de värderingar som konsumenterna hyser.

De undersökningar som hittills företagits beträffande människornas bostadsönskemål visar att konsumenterna kräver att bostadspolitiken skall kunna uppfylla följande önskemål:

Trygghet i boendeförhållandet, vilket är av särskild betydelse då bostadsbrist råder. Ingen skall behöva befara att bli tvingad att flytta från sin bostad utan att särskilda skäl föreligger, såsom att lägenheten behöver disponeras för större ombyggnader, för att huset skall rivas eller för att fastighetsägaren själv behöver den som egen bostad. Endast i dylika och liknande fall bör den boendes starkt berättigade krav på trygghet behöva vika. Kravet på trygghet i boendeförhållandena blir å andra sidan utan reellt innehåll så länge hundratusentals människor saknar möjlighet att över huvud taget anskaffa en egen direktförhyrd eller direktägd bostad.

Viktigt är också att hyresgästerna har möjlighet att byta bostad när behoven förändras. Det är sålunda naturligt att framför allt barnfamiljer kan söka sig större, bättre och familjevänligare bostäder. Bostadspolitikens mål måste därför även från ren trygghetssynpunkt vara att undanröja bostadsbristen och den nuvarande hyressplittringen. Detta kan i full utsträckning endast ske genom en avveckling av hyreskontrollen och de generella subventionerna.

Bostäderna måste successivt bli större och mera ändamålsenliga. Trots att konsumenterna till följd av växande inkomster krävt allt större bostäder, har efterkrigstidens bostadspolitik koncentrerat produktionen till smålägenheter. Då de bostäder som byggs i dag skall vara i bruk minst ett halvsekel, kommer ett fortsatt bostadsbyggande med inriktning på små lägenheter att visa sig bli en felinvestering av stora mått.

Bostäderna och deras omgivningar måste tillfredsställa höga krav på en god miljö. Det saknas i vårt relativt glesbefolkade land i allmänhet anledning till den punktvisa starka exploatering som nu är alltför vanlig i våra bostadsområden. Endast i städernas centrala delar kan en hög exploateringsgrad vara motiverad. De mera renodlade bostadsområdena måste däremot planeras med väl tilltagna och från varandra avgränsade områden för bl. a. lek och sport samt trafik och biluppställning. Vidare måste lokaler för olika gemensamhetsändamål beredas i betydligt större omfattning.

Redan i dag önskar långt flera konsumenter än de som kan beredas tillfälle därtill bo i villor, radhus och kedjehus. Med ökande inkomster finns det skäl att räkna med att denna tendens kommer att göra sig gällande i än större utsträckning i framtiden. Planeringen bör inriktas på att minst 50 procent av bostadsbeståndet i framtiden bör bestå av småhus. Man kan nog också utgå ifrån att de barnfamiljer som inte väljer enfamiljshus som bostadsform kommer att kräva låga flerfamiljshus med god markkontakt och med miljövärden av samma karaktär som kan beredas i välplanerade småhusområden. Å andra sidan torde de betydande hushållskategorier, som även i framtiden föredrar en centralt belägen bostad, komma att kräva en mycket hög service.

Bostäderna skall betinga lägsta möjliga kostnader. Bostadspolitiken får därför inte som nu i väsentliga hänseenden underblåsa en snabb stegring av byggnadskostnaderna. Detta medför inte endast högre hyror i nya hus. Genom den inverkan det får på reparations- och underhållskostnaderna medför det också högre hyror i äldre bostäder.

Ökade och förbättrade möjligheter att bli ägare till sin egen bostad, vilken bostadsform som än föredras. Statliga bestämmelser får inte medföra olika kostnader i olika bostadsformer och därmed dirigera bostadsvalet. Den som föredrar ett småhus framför en likvärdig bostadsrättslägenhet skall sålunda exempelvis inte tvingas att därför erlagga en större egeninsats eller betala högre årliga kostnader. Inte heller får räntan på statliga lån mera väsentligt understiga marknadsräntan, då detta i praktiken innebär en extra beskattning av egna insatser i bostadsrättslägenheter och egna hem.

Hyreskontrollen

De två faktorer som framför andra bidragit till läget på bostadsmarknaden är hyresregleringen och subventionssystemet. Socialdemokraterna har ofta gjort gällande att bostadsbristen skulle vara ett resultat av urbaniseringen och välståndsutvecklingen. Detta är emellertid inte riktigt. Dessa båda faktorer har medfört en starkt ökad efterfrågan på bostäder som förutsatt en hög bostadsproduktion. Att en brist uppstått beror emellertid på att man — samtidigt med denna naturliga starka ökning av efterfrågan — ytterligare skärpt den med konstlade medel. Det har skett dels genom att hyresregleringen hållit priserna nere på äldre bostäder, dels genom att de generella subventionerna starkt minskar kostnaderna i nya bostäder, samtidigt som betalningsförmågan fortsätter att stiga snabbt. Den konstlade efterfrågeökning man härigenom har skapat, har varit mycket större än vad det funnits och finns reala resurser att tillgodose genom bostadsproduktion, trots att denna ökat i så snabb takt att byggnadssektorn företett permanent överhettningssymptom, som i sin tur drivit kostnaderna i höjden.

Det läge som skapats av socialdemokraterna på bostadsmarknaden kan givetvis inte i ett slag radikalt förändras. Genom att successivt avveckla hy-

resregleringen skulle man emellertid så småningom kunna åstadkomma sådana prisrelationer på bostäder och en sådan marknad som motsvarar människornas egna värderingar. Ett program för en etappvis avveckling av hyresregleringen och hyreskontrollen bör därför fastläggas att påbörjas år 1966. I första etappen bör avvecklingen gälla orter med mindre än 40 000 invånare. Nästa etapp bör avse övriga orter utom storstadsområdena. I de två sista etapperna avvecklas regleringen i storstadsområdena. Avvecklingen bör kunna ske med ett års intervaller.

Härigenom skapas förutsättningarna för att balans så småningom växer fram på bostadsmarknaden. Det är emellertid uppenbart att övergången till en friare prisbildning måste kombineras med förbättrat stöd åt grupper med svag betalningsförmåga, i första hand barnfamiljer och pensionärer.

Räntebidrag

Som redan angivits finns det ingen anledning att ytterligare öka bostads efterfrågan med generella subventioner. Dessa tillkom ursprungligen för att neutralisera effekten av, som man trodde, tillfälliga kostnadshöjningar i produktionen. Sedan har de närmast motiverats som ett produktionsstöd för att sänka de relativa hyreskostnaderna i nya hus. Subventionernas hyres-sänkande effekt är dock snabbt övergående. Genom att hyrorna blir lägre än vad konsumenterna i själva verket är beredda att betala, finns inte längre någon marknadsfaktor som verkar dämpande på byggnadskostnaderna. Dessa stiger sålunda snabbare. Så länge efterfrågan överstiger utbudet tenderar därför generella subventioner att äta upp sig själva. Det blir i verkligheten inte de boende utan alla de kategorier som deltar i produktionsprocessen som drar nytta av subventionerna.

Under senare år har en viss om ock mycket begränsad avveckling av de generella subventionerna inletts. Det är beklagligt att departementschefen i år inte vågat fortsätta på den tidigare inslagna vägen, fastmera som räntehöjningarna under 1964 medför att hyran i de äldre hus, där subventionerna har avvecklats helt, nu kommer att bli väsentligt högre än i senare byggda hus. För att inte ytterligare förvärra hyressplittringen är det därför motiverat att väsentligt höja de garanterade räntesatserna för alla senare byggda hus. Enligt vår uppfattning måste subventionsavvecklingen fullföljas i snabb takt. Den bör genomföras helt i hus som påbörjats före den 1 januari 1958. I hus som byggts därefter bör den garanterade räntan för primärlån från och med den 1 januari 1965 utgöra 5 procent.

Våra förslag om ändrade räntebidrag beräknas minska statens utgifter för budgetåret 1965/66 med cirka 120 milj. kronor och för följande budgetår med cirka 220 milj. kronor. (För nästa budgetår behöver då 120 milj. kronor anvisas till räntebidrag och för det nästföljande budgetåret 95 milj. kronor.)

Topplån

Den nuvarande statliga kreditgivningen till bostadssektorn är starkt dirigerande. Genom att utnyttja det statliga bostadslånesystemet bestämmer sålunda staten den del av tillgängligt kreditutrymme som varje år får användas för bostadsbyggande. Vidare fördelas dessa tillgängliga medel mellan olika delar av landet. Samtidigt dirigerar också lånebestämmelserna i avsevärd utsträckning husens och lägenheternas storlek, exploateringsgraden, materialkvaliteter och t. o. m. den yttre miljön. Genom att det i systemet har byggts in en premiering av kooperativa och s. k. allmännyttiga byggherrekategorier åstadkommes också en dirigering av äganderätten till det nya bostadsbeståndet, samtidigt som den fria och lika konkurrensen mellan olika byggherrekategorier upphävs. Systemet är också administrativt betungande för såväl samhället som byggherrar och entreprenörer och bidrar inte sällan härigenom till att försena byggandet.

Det är inte möjligt att råda bot på dessa nackdelar enbart genom att ändra lånebestämmelserna. De är till stor del en nödvändig följd av den statliga långivningen som sådan och av att denna måste grundas på en fastighetsvärdering baserad på produktionskostnaderna. Vi har därför i många år föreslagit att den statliga belåningen skall ersättas med ett statligt kreditgarantisystem.

För att erhålla en realistisk riskvärdering måste belåningen grunda sig på fastigheternas avkastningsvärde. En sådan riskvärdering är möjlig om kreditgarantisystemet görs generellt, d. v. s. utan att garantiorganet prövar varje individuellt låneärende. Detta förutsätter dock i sin tur att kreditinstituten själva måste stå en viss del av risken. Detta risktagande bör lämpligen sättas till 10 procent av aktualiserade förluster och garantiåtagandet bör gälla lån som ligger mellan 70 och 90 procent av avkastningsvärdet, lika för alla byggherrekategorier.

Som gottgörelse för den risk samhället står i samband med garantigivningen bör låntagarna i samband med att man erhåller lånet erlägga en engångsavgift motsvarande 1/2 procent av lånebeloppet. Dessa medel borde tillföras en riskfond för att täcka eventuellt uppkomna förluster på garantiåtagandena. Förslaget torde innebära en årlig statsinkomst på cirka 4 milj. kronor.

Om vårt förslag om ett statligt kreditgarantisystem bifalles, vilket aktualiserar en del författningsändringar som vi förutsätter att Kungl. Maj:t förelägger riksdagen förslag om, skulle några nya preliminära lånebeslut inte behöva fattas efter innevarande budgetårs utgång. Något anslag till lånefonden för bostadsbyggande behöver därför inte anvisas.

Skulle riksdagen inte bifalla vårt förslag om att ersätta den statliga långivningen med ett kreditgarantisystem, måste lånebestämmelserna ändras i flera avseenden.

Samma högsta lånegräns måste sålunda gälla för samtliga företagstyper. Det kan inte vara försvarbart, att en så omfattande ekonomisk verksamhet,

som det allmännyttiga bostadsförvaltandet innebär, kan drivas utan något eget risktagande. Samtidigt måste kostnadsutvecklingen inom bostadsbyggandet bringas under kontroll bl. a. genom fri konkurrens mellan alla företagstyper. Detta förutsätter en för alla gemensam översta lånegräns, som lämpligen bör sättas till 90 procent. För att inte produktionssvårigheter skall uppstå hos de kommunala företagen under en övergångstid bör lånegränsen för av dessa företag uppförda flerfamiljshus tills vidare sättas till 95 procent av belåningsvärdet. För övriga hus och företagskategorier kan en gemensam gräns om 90 procent gälla redan fr. o. m. 1 juli 1965.

Räntesättningen på de statliga bostadslånen innebär för närvarande en avsevärd subvention. Då vi anser att de boende själva skall betala vad deras bostäder kostar, behöver därför räntan på de statliga lånen höjas väsentligt. Emellertid har staten gentemot låntagarna bundit räntan på alla lån som avser hus påbörjade före 1958 till 3 procent, varför någon ränteändring på dessa lån inte är möjlig. Beträffande tertiärlån i hus som har påbörjats efter denna tidpunkt bör räntan sättas 1/2 procent högre än den av staten garanterade räntan på sekundärlån i dessa hus, d. v. s. enligt vårt förslag 6 procent å lån som lämnas intill 90 procent av belåningsvärdet. För lån utöver 90 % höjes räntan med 1/2 procent. Samma räntesats bör härvid gälla för såväl tertiärlån, egnahemslån och reaktiverade tilläggs lån som statliga bostadslån.

Förslaget beräknas medföra en ökning av statens ränteinkomster med ca 105 milj. kronor för budgetåret 1965/66.

För bostadsförbättringslån föreslår vi att räntan höjs till 5 procent, vilket motsvarar en inkomstökning på 2 milj. kronor för budgetåret 1965/66.

Som vi tidigare påpekat är det för att tillfredsställa konsumenternas önsningar nödvändigt att kraftigt öka småhusbyggandet. Den diskriminering av småhusen jämförda med flerfamiljshus som innefattas i den förda bostadspolitiken måste därför undanröjas. Det av oss föreslagna kreditgarantisystemet skulle automatiskt ge helt lika lånemöjligheter för alla hustyper. Om riksdagen emellertid inte i år finner sig kunna bifalla vårt förslag härom, måste i stället belåningsreglerna omarbetas så att småhus och flerfamiljshus blir helt likvärdiga när det gäller att beräkna lånevärdet. Vidare måste den inkonsekventa maximeringen av lägenhetsytan i statligt belånade småhus till 125 m² avskaffas.

De s. k. allmännyttiga företagen

Genom våra i det tidigare framförda förslag har vi bl. a. velat undanröja den diskriminering av enskilt företagande och initiativ inom bostadsförvaltningen, som introducerats i bostadspolitiken för att söka monopolisera förvaltning och ägande av bostäder till samhällseliga företag. Våra förslag skulle leda till att konkurrens på lika villkor åter skulle råda inom bostadssektorn och stävja den snabba kostnadsökning som den socialdemokratiska po-

litiken har lett till. I annat sammanhang har vi föreslagit, att de kommunala och kooperativa bostadsföretagens särskilda skatteförmåner skall slopas, samt att de skatteregler, som skall gälla för alla företagsformer, reformeras, så att husen kan bli helt avskrivna under sin livstid, och så att en skattefri avsättning till reparationsfonder kan ske.

I den mån våra förslag inte till fullo blir beaktade, kommer emellertid de s. k. allmännyttiga företagen alltfört att inta en privilegierad ställning. Det är då ett oefftergivligt krav att riksdagen och allmänheten får insyn i hur dessa företag förvaltas. Vi kräver därför liksom under tidigare år att dessa företag blir skyldiga att redovisa sin ekonomiska ställning.

Av redovisningen bör framgå, om deras skatteförmåner används för fondbildning liksom de principer som de tillämpar i sin hyressättning. Även produktionskostnadernas utveckling fördelade på huvudposter bör redovisas. Härigenom skulle det bli möjligt att få en inblick i hyresläget i deras fastigheter, där ju fri hyressättning råder, och ett underlag erhållas för att bedöma subventionspolitikens betydelse för hyresgästerna. Detta förefaller så mycket mer angeläget som åtskilliga exempel finns på att lägenheter i av dessa företag ägda fastigheter, trots deras avsevärda ekonomiska förmåner, betingar högre hyra än lägenheter av jämförlig standard på samma ort i hus som ägs av enskilda.

Det tryck, som konsumenterna utövar på byggherrarna i en friare marknad med valmöjligheter, skulle innebära, att dessa tvingades ägna större omsorg åt planlösningarna i lägenheterna och ta mera hänsyn till miljövärdena. Detta skulle bl. a. leda till en måttligare exploatering och en betydande ökning av småhusens andel i produktionen. Kommunernas planeringsåtgärder har emellertid en central betydelse i detta sammanhang. För att kunna upprätthålla hårdare krav på miljöutformningen och bättre tillgodose serviceanordningar i stadsplaneringen måste stadsbyggnadsmyndigheterna förstärkas.

Detta är nödvändigt för att åstadkomma en mera konsekvent översiktlig planering utan vilken ett högtstående stadsbyggande inte är möjligt. En sådan förstärkning behövs också för att inte den trånga planeringssektorn skall verka som en broms på byggandet. Med ökade resurser kan planeringen genomföras i god tid, vilket också ger förutsättningar för en förbättrad produktionsplanering och en snabbare industrialisering av byggnadsprocessen. Härigenom skulle de bästa möjligheterna till kostnadssänkningar i byggnadsproduktionen kunna utnyttjas.

För att de ökade kraven på miljögestaltningen skall bli tillgodosedda över hela landet bör byggnadsstyrelsen till ledning för kommunerna utarbeta normer för en god stadsplanering, som lämpligen kan utformas efter förebild från bostadsstyrelsens »God Bostad».

Den av oss hävdade principen att människorna själva bör betala vad deras bostäder kostar är emellertid inte avsedd att gälla allmängiltigt. Människor

med låga inkomster eller med en stor försörjningsbörda kan ställa berättigade krav på samhället om stöd, som gör det möjligt även för dem att erhålla en tillräcklig och ändamålsenlig bostad. Med stigande realinkomster blir dock de hushåll som inte själva kan klara sin bostadsförsörjning allt färre. Härigenom får dock samhället möjlighet att ge ett väsentligt bättre stöd åt dem som är i verkligt behov härav. Särskilt vid en omläggning av bostadspolitiken i av oss önskad riktning, är det nödvändigt att kraftigt förstärka det individuella stödet till många barnfamiljer. För att ge bästa effekt bör emellertid ett ökat stöd ges en annan utformning än för närvarande, varvid familjebostadsbidraget bör knytas fastare till den aktuella bostadskostnaden.

Hur familjebostadsbidraget i detalj skall utformas bör bli föremål för snabbutredning av Kungl. Maj:t. Härvid bör övervägas om icke bidragsgrundens bör vara en marknadshyra för en normal familjebostad. Familjebostadsbidragets storlek kunde därigenom följa hyresnivåns utveckling med ett maximum på t. ex. 80 procent av den bidragsgrundande hyran. Bidraget bör liksom hittills öka i proportion till barnantalet. Förhöjt respektive reducerat bidrag bör också kunna utgå. Nu gällande inkomstgränser torde dock bibehållas utan andra ändringar än dem som betingas av större förändringar i penningvärdet.

Bostadsbyggandets omfattning

Under innevarande år har statsmakterna gjort betydande ansträngningar för att få fram ett bostadsbyggande av stor omfattning. Mot bakgrunden av den bostadsbrist som råder inom vissa delar av vårt land, inte bara i storstadsregionerna, är denna ambition lovvärd och naturlig. Det är emellertid inte möjligt att gå hur långt som helst i den riktningen utan att åstadkomma mindre önskvärda resultat. Å ena sidan leder ett bostadsbyggande, där tillgängliga resurser ansträngts över hövan, till kostnadsstegringar för byggandet och därmed slutligen för de boende, som är oroande. Det gäller både materialpriser och löner. Den löneglidning som här äger rum kan heller inte undgå att smitta av sig på andra områden inom framför allt de delar av näringslivet, som i fråga om arbetskraft har en konkurrenssituation till byggnadsproduktionen.

Detta är den ena sidan av saken. Den andra är att investeringsutrymmet i samhället vid varje tillfälle har sin givna begränsning och att fördensskull ett bostadsbyggande inte får ta hur stor omfattning som helst utan att det inkräktar på andra lika nödvändiga investeringsändamål. I den kostnadssituation vi redan nu befinner oss i, och som med hänsyn till förutsedda prisstegringar inom landet kommer att bli ännu svårare för vårt näringsliv att bemästra, är det nödvändigare än någonsin att näringslivets investeringar i maskiner och anläggningar återgår till normal omfattning. När man i finansplanen konstaterar att inte mindre än 1/2 miljard överförs från industriinvesteringar till bostadsinvesteringar under fjolåret, innebär detta en

farlig utveckling som kan äventyra vår internationella konkurrenskraft och därmed vår förmåga till fortsatt standardhöjning. Härav måste man dra den slutsatsen att det inte i förväg går att fixera en exakt siffra för bostadsbyggandets omfattning, men att man å andra sidan bör inrikta sig på att hålla bostadsbyggandet på den högsta nivå som det allmänna konjunkturläget tillåter. Det är särskilt viktigt även för bostadsbyggandets kostnadssida att de förefintliga resurserna för byggnadsmarknaden icke överansträngs. En prioritering på kapitalmarknaden av bostadsbyggandet får ej heller ske på sådant sätt att andra livsviktiga investeringar svältföds. Slutligen vill vi i detta sammanhang erinra om att behovet av bostadsproduktion inte kan mätas så länge man inte har ledning i en fri prisbildning.

Under återopande av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte

A. 1) besluta, att de såsom allmännyttiga betecknade bostadsföretagen skall åläggas redovisningsskyldighet för sina fonder, dessas storlek och successiva uppbyggnad samt för de principer efter vilka dels fonderna uppbygges, dels hyressättningen sker;

2) uttala, att en grundprincip för den fortsatta bostadspolitikerna bör vara att de boende själva skall betala vad deras bostäder kostar;

B. besluta,

1) att den statliga bostadslånegivningen fr. o. m. den 1 juli 1965 skall ersättas av ett kreditgarantisystem;

2) att i anledning därav varken preliminära beslut skall meddelas angående lån från lånefonden för bostadsbyggande eller anslag anvisas till samma fond från nämnda datum;

3) att för erhållande av kreditgaranti en engångsavgift av 0,5 % skall erläggas;

4) att fr. o. m. den 1 januari 1965 ränteeftergift ej längre skall medgivas beträffande hus som påbörjats före ingången av 1958;

5) att räntegaranti, avseende räntor å underliggande lån som hänför sig till tiden fr. o. m. den 1 januari 1965, skall grundas på en räntesats av 5 % vad avser hus påbörjade fr. o. m. den 1 januari 1958;

6) att statliga bostadslån och egnahemslån upp till 90 % av belåningsvärdet för hus påbörjade fr. o. m. den 1 januari 1958 skall för tid fr. o. m. den 1 juli 1965 förräntas efter en räntesats av 6 %, samt att till den del lånen överstiger 90 % av belåningsvärdet räntan skall utgöra 6,5 %;

7) att förbättringslån avseende hus som påbörjats

fr. o. m. den 1 januari 1958 skall för tid fr. o. m. den 1 juli 1965 förräntas efter en räntesats av 5 %;

8) att de tilläggsån, som enligt beslut av 1953, 1957 och 1959 års riksdagar gjorts amorteringspliktiga, skall för tid fr. o. m. den 1 juli 1965 förräntas efter en räntesats av 6 %;

C. om förslagen under B. 1)–3) ovan icke vinner riksdagens bifall besluta,

1) att bostadslån, till vilka tillstånd lämnats tidigast den 1 juli 1965, skall beviljas upp till 90 % av belåningsvärdet mot enbart in-teckningssäkerhet, oavsett förvaltningsformerna och för s. k. allmännyttiga företag upp till 95 % mot kommunal borgen, samt till den del de överstiger 90 % av belåningsvärdet amorteras på 25 år;

2) att vid utgivande av statliga bostadslån en förvaltningsavgift om 0,5 % skall uttagas i samband med lånets utbetalande;

D. Under förutsättning att vårt yrkande under C. 1) vinner riksdagens bifall medgiva att lån, som skall utgå från lånefonden för bostadsbyggande, må beviljas intill 1 380 000 000 kr. under år 1965 samt 1 370 000 000 kr. under år 1966.

E. i övrigt beakta vad i motionen anförts.

Stockholm den 27 januari 1965

Gunnar Heckscher

Gösta Bohman

Leif Cassel

Rolf Eliasson

Tage Magnusson

Eric Nilsson

Hans Nordgren

Bo Turesson

Karin Wetterström